NIILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. május 20.[1]

I – Bevezetés

1. Vorarlberg tartományban (Ausztria) két adókulcsot alkalmaznak a vadászati adó tekintetében. A harmadik országbeli állampolgárokra magasabb adókulcs irányadó, míg az uniós polgárokra, illetve az Ausztriában állandó lakhellyel rendelkező személyekre alacsonyabb adókulcsot alkalmaznak. Két Svájcban állandó lakhellyel rendelkező, ausztriai vadászterületet bérlő svájci állampolgárral szemben így magasabb adókulcsot alkalmaztak, mint az Ausztriában élő vadászati haszonbérlőkkel szemben. Ezen eltérő bánásmódot támadva a felek a fenti tartomány hatósága előtt hivatkoztak egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről a Svájci Államszövetség között létrejött, a személyek szabad mozgásáról szóló megállapodásra (a továbbiakban: megállapodás, vagy EK-Svájc megállapodás)[2]. Kérelmük elutasítását követően az alapeljárás kérelmezői keresettel éltek a kérdést előterjesztő bíróságnál arra hivatkozással, hogy a kedvezőtlenebb adókulcs alkalmazása sérti letelepedési jogukat, mely az EK Szerződés alapján őket megilleti. A Verwaltungsgerichtshof (osztrák közigazgatási bíróság) tudni szeretné, hogy a vadászati tevékenység gyakorlása – az alapügy körülményei között – az EK 43. cikk értelmében vett önálló vállalkozói tevékenységnek minősül-e.

II – Jogi háttér

A – *A bécsi egyezmény*

2. A szerződések jogáról szóló, 1969. május 23-i bécsi egyezmény (a továbbiakban: bécsi egyezmény)[3] „Az egyezmény hatálya” című 1. cikke értelmében az egyezmény az államok közötti szerződésekre alkalmazandó.

1 – Eredeti nyelv: francia.

2 – HL 2002., L 114., 6. o., 2004. évi különkiadás 11. fejezet, 41. kötet.

3 – Az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 1155. kötet, 331. o.

3. A bécsi egyezmény „Az értelmezés általános szabályai” című 31. cikke értelmében:

„1. A szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni.

2. A szerződés értelmezése céljából a szerződésnek a bevezető részt és a mellékleteit is magában foglaló szövegén túl a szövegösszefüggésbe tartozónak kell tekinteni:

a) bármely, a szerződéssel összefüggő olyan megállapodást, amely valamennyi részes fél között a szerződés megkötésével kapcsolatban jött létre;

b) bármely okmányt, amelyet egy vagy több részes fél készített a szerződés megkötésével kapcsolatban, és amelyet a többi részes fél a szerződésre vonatkozó okmánynak ismer el.

[…]”

B – *Az EK-Szerződés*

4. Az EK 43. cikk első bekezdése tiltja valamely tagállam állampolgárainak másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó korlátozását. Az EK 43. cikk második bekezdése szerint a szabad letelepedés magában foglalja a jogot a gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, valamint vállalkozások alapítására és irányítására.

C – *A személyek szabad mozgásáról szóló EK–Svájc megállapodás*

1. A megállapodás

5. A megállapodást 1999. június 1-jén írták alá Luxembourgban, és 2002. június 1-jén lépett hatályba. A megállapodás az Európai Közösségek és a Svájci Államszövetség kapcsolatát rendező hét különálló ágazati megállapodás részét képezi [4].

4 – A hét megállapodás a személyek szabad mozgását, a légi közlekedést, a közúti és vasúti személy- és áruszállítást, a mezőgazdasági termékek kereskedelmét, a megfelelőség-értékelés kölcsönös elismerését, a közbeszerzés bizonyos vonatkozásait, illetve a tudományos és műszaki együttműködést szabályozza. Lásd a tudományos és műszaki együttműködésről szóló megállapodás tekintetében a Svájci Államszövetséggel létrejött hét megállapodás megkötéséről szóló, 2002. április 4-i 2002/309/EK, Euratom tanácsi és bizottsági határozatot (HL 2002. L 114., 1. o.).

6. A megállapodás I. fejezetének 1. cikke így rendelkezik:

„E megállapodás célja az Európai Közösség tagállamainak állampolgárai és Svájc állampolgárai érdekében:

a) a belépés, a tartózkodás, a nem önálló munkavállalás, az önálló vállalkozóként való letelepedés és a Szerződő Felek felségterületén való tartózkodás jogának biztosítása;

b) a Szerződő Felek felségterületén a szolgáltatásnyújtás elősegítése, különösen a rövid időtartamú szolgáltatások nyújtásának liberalizálása;

[…]”

7. Ugyanezen megállapodás „A hátrányos megkülönböztetés tilalma” című 2. cikke értelmében:

„[v]alamely Szerződő Félnek egy másik Szerződő Fél területén jogszerűen tartózkodó állampolgárai, e megállapodás I., II. és III. melléklete rendelkezéseinek alkalmazása során és azoknak megfelelően, nem különböztethetők meg az állampolgárságuk szerint”.

8. A megállapodás 4. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„A tartózkodáshoz és a gazdasági tevékenység végzéséhez való jogot az I. melléklet rendelkezéseinek megfelelően biztosítani kell, amennyiben a 10. cikk másként nem rendelkezik.”

9. A megállapodás „Szolgáltatást nyújtó személyek” című 5. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy:

„A valamely Szerződő Fél felségterületére kizárólag szolgáltatás igénybevétele céljából belépő, Svájc vagy az Európai Közösség valamely tagállamának állampolgárságával rendelkező természetes személyt megilleti a belépés és az ott tartózkodás joga.”

10. A megállapodás 15. cikke kimondja, hogy a megállapodás mellékletei és jegyzőkönyvei a megállapodás szerves részét képezik.

11. A megállapodás 16. cikke így rendelkezik:

„(1) Az e megállapodás által kitűzött célok elérése érdekében a Szerződő Felek meghoznak minden szükséges intézkedést, hogy az Európai Közösség hivatkozott jogi aktusaiban foglaltakkal egyenértékű jogokat és kötelezettségeket alkalmazzanak a közöttük fennálló kapcsolatokban.

(2) Amennyiben e megállapodás alkalmazása a közösségi jog fogalmait érinti, figyelembe kell venni az Európai Közösségek Bíróságának a megállapodás aláírásának időpontját megelőzően keletkezett, vonatkozó ítélkezési gyakorlatát. Az aláírás utáni ítélkezési gyakorlatról Svájc tájékoztatást kap. A megállapodás megfelelő működésének biztosítása érdekében a vegyes bizottság bármely Szerződő Fél kérésére meghatározza ezen ítélkezési gyakorlat következményeit."

2. A megállapodás I. melléklete

12. A megállapodás „Személyek szabad mozgása" címet viselő I. melléklete 7 fejezetből áll: I. – Általános rendelkezések, II. – Munkavállalók, III. – Önálló vállalkozók, IV. – Szolgáltatásnyújtás, V. – Gazdasági tevékenységet nem folytató személyek, VI. – Ingatlan vásárlása, és VII. – Átmeneti rendelkezések és a megállapodás továbbfejlesztése.

13. Az I. melléklet II. fejezetében (Munkavállalók) található többek között az „Egyenlő bánásmód" címet viselő 9. cikk, amely az alábbiakat írja elő:

„(1) Azt a munkavállalót, aki az egyik Szerződő Fél állampolgára, állampolgársága miatt nem lehet a másik Szerződő Fél felségterületén a hazai munkavállalóktól eltérő módon kezelni a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében, különösen pedig a díjazás, az elbocsátás vagy a visszahelyezés, illetve újraalkalmazás tekintetében, ha munkanélkülivé válik.

(2) A munkavállaló és az e melléklet 3. cikkében említett családtagjai ugyanazokat az adókedvezményeket és szociális juttatásokat élvezik, amelyek a hazai munkavállalókat és családtagjaikat megilletik.

[…]"

14. Az I. melléklet III. fejezete (Önálló vállalkozók) 5 cikket tartalmaz (12–16. cikk). Az I. melléklet 12. cikke az alábbiak szerint szabályozza a tartózkodási engedély megszerzésének feltételeit:

„(1) Bármelyik Szerződő Fél állampolgára, aki önálló vállalkozói tevékenység végzése céljából le kíván telepedni egy másik Szerződő Fél területén (a továbbiakban: önálló vállalkozó), a kiadás idejétől számított legalább öt év időtartamra érvényes tartózkodási engedélyt kap, ha az illetékes nemzeti hatóságoknál igazolja, hogy e célból telepedett le vagy kíván letelepedni."

(2) A tartózkodási engedélyt legalább ötéves időtartamra automatikusan meghosszabbítják, ha az önálló vállalkozó az illetékes nemzeti hatóságoknál igazolja, hogy önálló vállalkozói gazdasági tevékenységet végez.

(3) A tartózkodási engedélyek kiállításához a Szerződő Felek az önálló vállalkozótól csak a következő okmányok bemutatását követelhetik:

a) az okmány, amelynek alapján felségterületükre lépett;

b) az (1) és (2) bekezdésben említett igazolás.

(4) A tartózkodási engedély a kibocsátó állam egész felségterületére érvényes.

(5) A tartózkodás folyamatos, hat hónapnál rövidebb ideig tartó megszakítása, és a hadkötelezettség teljesítése miatti távollét nem érinti a tartózkodási engedély érvényességét.

[…]

15. Az I. melléklet 15. cikke („Egyenlő bánásmód") így fogalmaz:

„(1) Az önálló vállalkozói tevékenység megkezdése és annak folytatása tekintetében az önálló vállalkozót nem lehet a fogadó országban a saját állampolgároknak biztosítotthoz képest kevésbé kedvező bánásmódban részesíteni.

(2) E melléklet 9. cikkének rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell az e fejezetben említett önálló vállalkozókra."

16. Az I. melléklet 23. cikke („Szolgáltatást igénybe vevő személyek") értelmében:

„(1) A szolgáltatást igénybe vevő személynek e megállapodás 5. cikkének (3) bekezdése értelmében nincs szüksége tartózkodási engedélyre a három hónapot meg nem haladó tartózkodáshoz. Három hónapot meghaladó időtartam esetén a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a szolgáltatás időtartamával megegyező időtartamú tartózkodási engedélyt kell kiállítani. E tartózkodás ideje alatt az ilyen személy a szociális segélyezési rendszerekből kizárható.

(2) A tartózkodási engedély a kibocsátó állam egész felségterületére érvényes."

D – *Regionális jogi háttér*

17. A vadászatról szóló vorarlbergi tartományi törvény (Vorarlberger Gesetz über das Jagdwesen) 2. cikkének az alapeljárás tényállására alkalmazandó változata [5] az alábbiak szerint rendelkezik:

„A vadászati jog tartalma és gyakorlása

5 – LGBL 32/1988., a törvény legutóbbi módosítást követő változata.

(1) A vadászati tevékenység gyakorlásának alapfeltétele a vadászati jog. A vadászati jog az ingatlantulajdonhoz kötődik, és magában foglalja a vadállománnyal való gazdálkodásnak, vadászatának és a vad tulajdona megszerzésének jogát. [...]" [nem hivatalos fordítás]

18. Az említett törvény 20. cikke így fogalmaz:

„Vadászterület haszonbérlete

(1) Vadászterület haszonbérletét közös megállapodással, nyilvános pályázat vagy nyilvános árverés útján lehet megszerezni. A vadászati haszonbérlet keretében a vadászati jog jogosultja köteles biztosítani a vadászati jog – a 3. cikkben foglalt alapelveknek – megfelelő gyakorlását.

[...]

(6) A vadászterületek haszonbérletére vonatkozó részletes eljárási szabályokat a tartományi kormányzat külön rendeletben szabályozza." [nem hivatalos fordítás]

19. A vadászati adóról szóló vorarlbergi tartományi törvény (Vorarlberger Gesetz über die Erhebung einer Jagdabgabe) [6] 1. §-a szerint a vadászati jog gyakorlásáért vadászati adót kell fizetni. A törvény 2. §-ának értelmében adófizetésre kötelezett a vadászati joggal rendelkezni jogosult, a vadászati jog gyakorlásának haszonbérlőre történő átruházása esetén a vadászati jog gyakorlására jogosult.

20. A törvény 3. §-a kimondja, hogy a vadászati jog haszonbérbe adása esetén az adót az éves haszonbérleti díj és az esetleges szerződéses mellékszolgáltatások értékének összege alapján kell kiszámítani. A vadászati felügyeletre, valamint a vadászattal összefüggésben felmerült és a vadkárokra fordított kiadások nem minősülnek mellékszolgáltatásnak.

21. A törvény 4. §-ának (1) bekezdése értelmében az ausztriai állandó lakóhellyel rendelkező személyek és az uniós polgárok, valamint az Európai Unió joga alapján ezekkel azonos elbánásban részesülő természetes és jogi személyek esetében az adó mértéke az adóalap 15%-a. A 4. § (2) bekezdése szerint az adó mértéke minden más esetben az adóalap 35%-a.

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

22. A. Hengartner és R. Gasser – svájci állampolgárok – 2002. január 8-án hat évre (a 2002. április 1-jétől 2008. március 31-ig tartó időszakra) szóló vadászati haszonbérleti szerződést kötöttek egy Ausztriában található vadászterületre.

6 – LGBl. 28/2003.

23. Vadászati tevékenységük gyakorlása érdekében az alapügy felperesei egy vadászkunyhót is fenntartanak Vorarlberg tartományban. Rendszeresen, heti egy alkalommal járnak ide vadászni. A vadhús értékesítése céljából bérbe vettek egy hűtőkamrát és egy mészárszéket. Ezenfelül két vadvédelmi felelősnek kinevezett személynek fizettek költségtérítést, és fedezték a vadetetéssel járó kiadásokat is.

24. A vorarlbergi tartományi adóhivatal 2007. április 1-jei határozatával az alapeljárás felpereseit az adóalap 35%-ának megfelelő, tehát 4359,30 euró összegű vadászati adó megfizetésére kötelezte a 2007. április 1-je és 2008. március 31-e közötti vadászati évre. Az érintettek e határozat ellen fellebbezést nyújtottak be.

25. Az adóhivatal a fellebbezést 2007. október 17-i határozatával elutasította azzal az indokkal, hogy a magasabb adókulcs felperesekre történő alkalmazása a jogszabályoknak megfelelő. Indoklásában hangsúlyozta, hogy az EK-Svájc megállapodást nem lehet a vadászati jog gyakorlására és az ehhez kapcsolódó adókra alkalmazni.

26. Hengartner és Gasser ezt követően terjesztették elő keresetüket a Verwaltungsgerichtshof előtt, amelyben lényegében a letelepedési szabadságuk és az egyenlő bánásmód megsértésére hivatkoztak. Előadták, hogy a vadászat, akárcsak például a halászat vagy a mezőgazdaság, gazdasági tevékenységnek minősül, különösen – mint a jelen esetben – éves szinten több mint 50 darab vad kilövése, és több mint egy tonna vadhús értékesítése esetén. Álláspontjuk szerint lényegtelen e tekintetben, hogy a kérdéses tevékenységből származik-e nyereségük.

27. Az alapügy felperesei szerint e körülmények mellett a vorarlbergi tartományi adóhivatalnak az alacsonyabb, 15%-os adókulcsot kellett volna alkalmaznia az uniós jog által tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés elkerülése érdekében.

28. Az adóhivatal ugyanakkor előadta, hogy a vadászatot sportnak kell minősíteni, amely nem folyamatos bevételszerzésre irányul, és jelen esetben a vadhús értékesítése nem üzletszerűen történt. A vadtakarmány puszta megvásárlása és a vadhús értékesítése az alapügy felperesei által nem minősül önálló vállalkozóként végzett gazdasági tevékenységnek.

29. A Verwaltungsgerichtshof kifejti, hogy az EK-Szerződés 43. cikkének tárgyi hatályát a letelepedés és az önálló vállalkozói tevékenység ismérvei határozzák meg. Álláspontja szerint nem tűnik kizártnak, hogy a jelen ügy tárgyát képező esetben az állandó telephely legalábbis egy hosszabb időtartamra biztosított, és az önálló vállalkozói tevékenység ismérvei is adottak. Ebből következően csak az tűnik kérdésesnek, hogy a vadászati jog gyakorlása egyáltalán gazdasági tevékenység-e, különösen akkor, ha nem a szerzési cél áll előtérben. Mindemellett a jelen ügyben az

adott esetben önálló vállalkozói tevékenységnek minősíthető tevékenységgel történő nyereségszerzés szándéka szintén lényeges elem lehet.

30. A kérdést előterjesztő bíróság, mivel kétségei voltak az idevonatkozó uniós jog értelmezésével kapcsolatban, úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ha a vadászati jog jogosultja az elejtett vadat belföldön értékesíti, a vadászati tevékenységet az EK 43. cikk értelmében vett önálló vállalkozói tevékenységnek kell-e tekinteni akkor is, ha e tevékenységgel összességében nem kívánnak nyereséget elérni?"

IV – A Bíróság számára javasolt válaszok

31. Az alapügy felperesei szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre az alábbi választ kellene adni:

„A vadászati tevékenység az EK 43. cikk értelmében vett önálló vállalkozói tevékenységnek minősül akkor is, ha ezen tevékenység összességében semmi nyereséget nem eredményez, különösen, ha a vadászati jog gyakorlására jogosult az ország területén értékesíti a vadhúst, vagy az országban szerzi be a szükséges árukat (pl. a vadtakarmányt), illetve ha a vadászati tevékenységet legalább hat évet meghaladó időtartamban gyakorolja (a haszonbérleti szerződés időtartama), vagy amennyiben helyhez kötött és tartós szerkezeteket (vadászkunyhót, hűtőkamrát, vadfelügyelőt) tart fenn egy másik tagállam területén."

32. A Vorarlberger Landesregierung (Vorarlberger tartományi kormány) azt indítványozza, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre:

„A vadászati tevékenység abban az esetben sem tekinthető önálló vállalkozói tevékenységnek a [megállapodás] I. melléklete 12. cikke értelmében, ha a vadászati jog jogosultja az ország területén értékesíti az elejtett vadhúst, amennyiben ebből nyeresége nem származik, és a vadászatot alapvetően kedvtelésből űzi, nem pedig haszonszerzési célból."

33. Az osztrák kormány álláspontja szerint az előterjesztett kérdésre az alábbi választ kell adni:

„A vadászati tevékenység abban az esetben sem tekinthető a [megállapodás] I. mellékletének – a megállapodás 16. cikkével és az EK 43. cikkel összefüggésben értelmezett – 12. cikke szerinti önálló vállalkozói tevékenységnek, ha a vadászati jog jogosultja az ország területén értékesíti az elejtett vadhúst, amennyiben ebből nyeresége nem származik,

és – mint a jelen ügy tényállásában – a vadászatot alapvetően kedvtelésből űzi, nem pedig haszonszerzési célból."

34. Az Európai Bizottság a következő határozat hozatalát javasolja:

„A vadászati tevékenységnek vadászati haszonbérlet keretében történő gyakorlása nem minősül az EK 43. cikk hatálya alá tartozó tevékenységnek, amennyiben a vadászatot kedvtelésből űzik, és az így szerzett vadhús értékesítése csupán mellékes jelentőséggel bír."

V – Elemzés

A – *Az EK 43. cikk alkalmazhatósága*

35. Előzetes döntéshozatal iránti kérelmében az előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a vadászati jog gyakorlása az EK 43. cikk értelmében vett önálló vállalkozói tevékenységnek minősíthető-e, és ha igen, milyen feltételekkel, abban az esetben, ha e tevékenységgel nem kívánnak nyereséget elérni.

36. Az alapügy felperesei és a Bizottság ezen jogalapra helyezkedtek írásbeli észrevételeikben. A Vorarlberger Landesregierung és az osztrák kormány álláspontja szerint azonban inkább az EK-Svájc megállapodást kell értelmezni.

37. A svájci állampolgárok mint harmadik ország állampolgárai kétségkívül nem hivatkozhatnak az EK 43. cikkre abból a célból, hogy e rendelkezésből eredő jogosultságokat érvényesítsenek az alapügyhöz hasonló esetekben [7].

38. Tekintettel arra, hogy A. Hengartner és R. Gasser svájci állampolgárok, helyzetükre az EK 43. cikk hatálya nem terjed ki. Ebből eredően az alapügyben fel sem merülhet az a kérdés, hogy a vadászati tevékenységnek vadászati haszonbérleti szerződés keretében történő gyakorlása önálló vállalkozói tevékenységnek minősül-e az EK 43. cikk értelmében.

39. Ezt követően már csak azt kell vizsgálni, hogy a Bíróság tud-e más olyan értelmezési szempontot nyújtani, amely a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos lehet.

40. Álláspontom szerint igen. A kérdést előterjesztő bíróság által kellő részletességgel előadott iránymutatást figyelembe véve az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést úgy

7 – Lásd többek között a C-147/91. sz., Ferrer Laderer-ügyben 1992. június 25-én hozott ítéletet (EBHT 1992., I-4097. o., 7. pont) és a C-230/97. sz., Awoyemi-ügyben 1998. október 29-én hozott ítéletet (EBHT 1998., I-6781. o., 29. pont).

kell értelmezni, mint amelynek tárgya nem az EK-Szerződés keretében található letelepedési szabadság, hanem az „önálló vállalkozóknak" a megállapodás I. mellékletének 12. cikke szerinti jogai. Úgy tűnik ugyanis, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra a kérdésre keres választ, hogy a megállapodás keretében az önálló vállalkozóknak biztosított jogosultságokkal ellentétes-e egy tagállamban az alapügy tárgyát képező adóhoz hasonló adó kivetése svájci állampolgárságú haszonbérlőkre, amennyiben e személyekre magasabb adókulcsot alkalmaznak, mint a tagállamok állampolgáraira.

B – *A megállapodás*

1. A megállapodásra vonatkozó általános megállapítások

41. A Bíróság már több alkalommal foglalt állást e megállapodás értelmezésével kapcsolatban, többek között a Grimme-ügyben hozott ítéletében [8].

42. Ebben az ítéletben a Bíróság előzetesen megállapította, hogy az EK-Svájc megállapodást azt követően írták alá, hogy a Svájci Államszövetség 1992. december 6-án elutasította az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodást (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o., a továbbiakban: EGT-megállapodás), amely elutasítással a Svájci Államszövetség nem hagyta jóvá a tagok közös szabályain alapuló közös piacban egyesült gazdasági közösség tervét, hanem az Európai Unióval és tagállamaival kötendő kétoldalú, meghatározott területekre kiterjedő egyezségek módszerét részesítette előnyben [9].

43. E megállapításokat követően a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Svájci Államszövetség nem csatlakozott az Unió belső piacához, következésképpen a belső piacra vonatkozó uniós jogi rendelkezéseknek adott értelmezés – a megállapodás ilyen értelmű kifejezett rendelkezései hiányában – nem alkalmazható automatikusan a megállapodás értelmezésére [10].

44. Szeretném arra emlékeztetni a Bíróságot, hogy a nemzetközi szerződés értelmezése során nemcsak annak szövegét, hanem annak célját is figyelembe kell venni. A bécsi egyezmény 31. cikke e tekintetben előírja, hogy a szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme

8 – A C-351/08. sz. ügyben 2009. november 12-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10777. o.). Lásd továbbá a C-13/08. sz., Stamm és Hauser ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletet (EBHT 2008., I-11087. o.) és a C-541/08. sz., Fokus Invest ügyben 2010. február 11-én hozott ítéletet (EBHT 2010., I-1025. o.). Mindezen ügyek főtanácsnoki indítvány nélkül kerültek elbírálásra.

9 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Grimme-ügyben hozott ítélet 27. pontját és a fent hivatkozott Fokus Invest ügyben hozott ítélet 27. pontját.

10 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Grimme-ügyben hozott ítélet 27. és 29. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni [11].

45. Az EK-Svájc megállapodást illetően tehát emlékeztetni kell arra, hogy ez esetben az Európai Közösség és tagállamai által egy harmadik országgal kötött nemzetközi szerződés értelmezéséről van szó. Bár valóban léteznek olyan nemzetközi szerződések, amelyeknek kinyilvánított célja az alapvető szabadságok összességének harmadik országokra való kiterjesztése, illetve amelyek kimondják az Unióhoz való későbbi csatlakozás tervét [12], a Svájci Államszövetséggel kötött megállapodás esetében nem erről van szó. E megállapodás nem érinti az összes szabadságot, és hiányzik belőle a csatlakozási cél is. Ebből következően az EK-Svájc megállapodást klasszikus nemzetközi szerződésként kell értelmezni, azaz a megállapodás szövegéhez ragaszkodva, ahogy azt a bécsi egyezmény előírja [13]. A megállapodás rendelkezéseinek értelmezése során így nem tűnik számomra megalapozottnak a dinamikus és teleologikus módszer használata.

46. Ezenfelül meg kell jegyezni, hogy bár a megállapodás az uniós jog több területét is lefedi, a lefedés korlátozott mértékű marad a rendelkezések megszorító jellegéből eredően, illetve a tárgyi és időbeli hatályt korlátozó [14] vagy konkrétan meghatározó – és az uniós jogban ismeretlen – rendelkezések [15] jelenlétéből adódóan. Ráadásul bár a megállapodás 16. cikkének (2) bekezdése a Bíróság ítélkezési gyakorlatát alkalmazhatóvá teszi, ez csak a megállapodás 1999. június 21-i aláírását megelőző ítélkezési gyakorlatra vonatkozik. A hivatkozott rendelkezés szerint az aláírás utáni ítélkezési gyakorlatról a Svájci Államszövetség tájékoztatást kap, és a vegyes bizottság bármely Szerződő Fél kérésére meghatározza ezen ítélkezési gyakorlat következményeit az Unión kívüli érintett ország vonatkozásában.

47. A fenti megfontolások fényében kell megvizsgálni az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban vázolt helyzetet.

2. A megállapodásnak az önálló vállalkozók jogaira vonatkozó rendelkezései

48. A megállapodásnak az önálló vállalkozókra vonatkozó rendelkezései rövidek. Az I. melléklet III. fejezete mindössze 5 cikket

11 – Lásd különösen a C-416/96. sz., Eddline El-Yassini ügyben 1999. március 2-án hozott ítéletet (EBHT 1999. I-1209. o., 47. pont).

12 – Ilyen az EGT-megállapodás, vagy az 1963. szeptember 12-én Ankarában egyrészről Törökország, másrészről az EGK és a Közösség tagállamai által aláírt, az Európai Gazdasági Közösség és Törökország között társulást létrehozó megállapodás, amelyet a Közösség nevében a Tanács 1963. december 23-i 64/732/EGK határozatával kötött, hagyott jóvá és erősített meg (HL 1964. 217., 3685. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 10. o., a továbbiakban: EGK-Törökország társulási megállapodás).

13 – A. Borghi szerint ezt az álláspontot egyhangú jogelmélet támogatja (*La libre circulation des personnes entre la Suisse et l'UE* , Éditions Interuniversitaires Suisses 2010., 2. o.).

14 – Ami például a szolgáltatást nyújtókat illeti, lásd a hivatkozott megállapodás I. mellékletének 17. cikkét és az azt követő rendelkezéseket.

15 – Lásd különösen a hét megállapodás hátrányos megkülönböztetést tiltó záradékát (lásd a jelen indítvány 19. lábjegyzetét).

tartalmaz. Vázlatosan tekintve: a melléklet 12. cikke a tartózkodási engedély megszerzésének az önálló vállalkozókra vonatkozó szabályait tartalmazza, míg a többi rendelkezés (13–16. cikk) csupán pontosítja e jog tartalmát. A kérdéses rendelkezések csak a természetes személyekre alkalmazhatóak [16].

49. Meg kell jegyezni, hogy a megállapodás a belépés és tartózkodás minden vállalkozót megillető jogának elismerésére szorítkozik, illetve kimondja, hogy az önálló vállalkozói tevékenység lehetősége és annak gyakorlása tekintetében az önálló vállalkozót nem lehet a fogadó országban a saját állampolgároknak biztosítotthoz képest kevésbé kedvező bánásmódban részesíteni.

50. Ebből következően az EK-Svájc megállapodás által az önálló vállalkozók részére biztosított jogosultságok fogalmi köre sokkal szűkebb körű, mint az EK-Szerződés által szabályozott – a Bíróság ítélkezési gyakorlatában kialakított értelmezésnek megfelelő – letelepedési szabadság.

51. Az adóra vonatkozó kérdéseket az EK-Svájc megállapodás csak szűk körben rendezi. Való igaz, hogy a megállapodás I. melléklete 15. cikkének bekezdése visszautal a hivatkozott melléklet 9. cikkének (2) bekezdésére, az ott szereplő adóra vonatkozó rendelkezések azonban csak a szociális biztonságra vonatkoznak, és nem érintik az alapügy tárgyát képező sajátos tevékenység gyakorlásához kapcsolódó adókat [17]. A kettős adóztatásról szóló megállapodásokat érintő 21. cikk rendelkezései sem játszanak meghatározó szerepet a jelen eset eldöntése szempontjából. Következésképpen sem a megállapodás céljai, sem a szerződő felek szándékára vonatkozó rendelkezések nem elégségesek a megállapodás olyan értelmezésének alátámasztására, miszerint a megállapodás az adózás tekintetében előírná az önálló vállalkozókkal szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmának kötelezettségét az alapügyhöz hasonló esetben.

52. Álláspontom szerint tehát az önálló vállalkozóknak a megállapodásban elismert jogai alapvetően a tartózkodási engedély megszerzésének feltételeit, illetve az önálló vállalkozói tevékenység megkezdésének és folytatásának az egyenlő bánásmód elvén alapuló szabályát ölelik fel, és nincs szükség jelen esetben annak vizsgálatára, hogy a vadászat önálló vállalkozói tevékenységnek tekinthető-e és ha

16 – A fent hivatkozott Fokus Invest ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a megállapodás céljait meghatározó 1. cikk megfogalmazásából kitűnik, hogy e célokat a tagállamok állampolgárai és a Svájci Államszövetség állampolgárai, következésképpen természetes személyek érdekében tűzik ki, és a személyeknek, azaz a tagállami és svájci állampolgároknak a megállapodás által érintett minden csoportja, a szolgáltatást nyújtó és igénybe vevő személyek kivételével, jellegénél fogva természetes személyeket feltételez (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Grimme-ügyben hozott ítélet 33. és 34. pontját és a Fokus Invest ítélet 29. pontját).

17 – A 9. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a munkavállaló és a melléklet 3. cikkében említett családtagjai ugyanazokat az adókedvezményeket és szociális juttatásokat élvezik, amelyek a hazai munkavállalókat és családtagjaikat megilletik. Meg kell jegyezni, hogy az „adókedvezmény és szociális juttatás" e cikkben található fogalma a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7. cikkének (2) bekezdésén alapszik (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.).

igen, milyen feltételekkel. E rendelkezésekből ugyanis semmiképpen nem következik, hogy a megállapodás önálló vállalkozókra vonatkozó rendelkezéseivel ellentétes lenne Ausztriában a vadászati haszonbérletek vonatkozásában magasabb adókulcs alapján számított adó kivetése a harmadik országbeli állampolgárokra, mint a tagállamok állampolgáraira.

53. Számomra tehát úgy tűnik, hogy az I. melléklet 12. és 15. cikkei nem tiltják a svájci állampolgárok és az uniós polgárok adózás szempontjából eltérő kezelését a jogvita tárgyát képező adó tekintetében.

54. Mindemellett ellenőrizni kell, hogy e bánásmód nem ellenkezik-e a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a megállapodásban szereplő általános elvével.

3. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve a megállapodásban

55. A megállapodás 2. cikke tiltja az állampolgárságon alapuló megkülönböztetést. E cikk kimondja, hogy valamely Szerződő Félnek egy másik Szerződő Fél területén jogszerűen tartózkodó állampolgárai, e megállapodás I-III. melléklete rendelkezéseinek alkalmazása során és azoknak megfelelően, nem különböztethetők meg az állampolgárságuk szerint.

56. Felmerül a kérdés, hogy e tilalom hatálya azonos-e az EK-Szerződés keretében előírt tilalom hatályával.

57. Úgy vélem, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség kapcsolataiban relatív hatállyal bír az irányadó jogi háttér jelenlegi állapotában, és nem olyan terjedelmű, mint az Unióban vagy az Európai Gazdasági Térségben. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy mind az EK 12. cikk, mind az EGT-megállapodás 4. cikke tiltja az állampolgárságon alapuló bármely megkülönbözetést e szerződések alkalmazási körében. Az EK-Svájc megállapodás szintén tartalmazza a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét, de feltételes és korlátozott jelleggel.

58. Ezen felül az Európai Közösségek és a Svájci Államszövetség kapcsolatát rendező hét különálló megállapodás egyértelműen ágazati jellegű[18]. E megállapodások tárgyalására egy időben, ám külön került sor. Sem felépítésük, sem céljaik nem azonosak. Az egyenlő bánásmód elvét tekintve e hét

18 – Lásd a jelen indítvány 4. lábjegyzetét.

megállapodás vonatkozó rendelkezései – már ha egyáltalán van ilyen – nem egyformák, sem tartalmukat, sem hatályukat tekintve [19].

59. Emellett azt is meg kell jegyezni, hogy a vadászati adó tekintetében az alkalmazandó jogszabályok legalább két Szerződő Félnél, nevezetesen az Osztrák Köztársaságban és a Svájci Államszövetségben láthatólag abból indulnak ki, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve e tárgyban nem alkalmazható [20].

60. Így tehát a megállapodásban szereplő – és a bécsi egyezmény alapján értelmezett – hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve önmagában nem ellentétes a jogvita tárgyát képező rendelkezésekkel, amelyek Ausztriában magasabb adó kivetését írják elő svájci állampolgárokra a vadászati haszonbérletek tekintetében.

4. A szolgáltatást igénybe vevő személyeket a megállapodás keretében megillető jogok terjedelme

61. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a nemzeti hatóság előtt a felek hivatkoztak a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezésekre. Elemzésem kiegészítéséhez szükségesnek látom e kérdés vizsgálatát is.

62. Valójában, a Bíróság vizsgálta már egy hasonló helyzet jogi minősítését a Jägerskiöld-ügyben hozott ítéletben [21]. Ezen ügy a horgászati jog engedélyezését és az ehhez szükséges engedélyek kiadását érintette. A Bíróság ítéletében megállapította, hogy az a tevékenység, amellyel – ellenérték fejében és bizonyos feltételek mellett – harmadik személyek rendelkezésére bocsátanak egy vízi területet horgászati célokra, szolgáltatásnyújtásnak minősül, ezért ha e tevékenység határon átnyúló jellegű, az az EK-Szerződés 59. és azt követő cikkei (módosítást követően EK 49. cikk és azt követő cikkek) szabályozási körébe tartozik. A Bíróság állást foglalt a szerződésben előírt többi szabadság alkalmazhatóságát illetően is. Kimondta, hogy az a tény, hogy a horgászati

19 – A (jelen indítvány 4. lábjegyzetében hivatkozott) többi megállapodásban szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére vonatkozóan lásd különösen a légi közlekedésre vonatkozó megállapodás 3. és 23. cikkét, a közúti és vasúti személy- és áruszállításról szóló megállapodás 1., 17., 20., 27., 28., 32., 38., 40. és 52. cikkét, valamint a közbeszerzések bizonyos vonatkozásait rendező megállapodás 3., 4. és 6. cikkét.

20 – Ekként az alapeljárás alperese csatolta észrevételeihez a nemzeti hatóság 2007. október 17-i (a jelen indítvány 25. pontjában hivatkozott) határozatát, mely az alapügyben a jogorvoslati eljárás tárgyát képezte. E határozatában az osztrák hatóság többek között a Svájcban alkalmazandó jogszabályokra hivatkozik. Ebből kitűnik, hogy a vonatkozó szabályozás eltérő bánásmódot alkalmaz nem csupán a svájci állampolgárok és a külföldi állampolgárok között, hanem a svájci állampolgárok körében is, a származási kanton függvényében. Egyes szerződő felek tehát úgy vélték, hogy nem kell e tekintetben módosítaniuk nemzeti szabályozásukat, így a szerződő felek által alkalmazott gyakorlat nem felel meg az alapeljárás felperesei által javasolt értelmezésnek.

21 – A C-97/98. sz. ügyben 1999. október 21-én hozott ítélet (EBHT 1999. I-7319. o.).

jogot vagy a vonatkozó engedélyeket külön okiratban rögzítik, ami ilyen formában adásvétel tárgya lehet, nem elegendő ahhoz, hogy ezen okiratok a Szerződésnek az áruk szabad mozgásáról szóló rendelkezései hatálya alá tartozzanak.

63. Álláspontom szerint ez az ítélkezési gyakorlat a vadászati jog haszonbérletére is alkalmazható.

64. Az a tevékenység tehát, amellyel – ellenérték fejében és bizonyos feltételek mellett – harmadik személyek rendelkezésére bocsátanak egy földterületet vadászati célokra, szolgáltatásnyújtásnak minősül, s amennyiben ez a tevékenység határon átnyúló jellegű, úgy a szolgáltatásnyújtás szabadságának körébe tartozik.

65. A jelen esetben azonban A. Hengartner és R. Gasser nem szolgáltatást nyújtó, hanem szolgáltatás igénybe vevő személyek. Ebből következően vizsgálni kell a megállapodásnak a szolgáltatás igénybe vevő személyekre vonatkozó egyedi rendelkezései értelmét.

66. Megállapítható, hogy bár a megállapodás érinti a szolgáltatásnyújtás szabadságát, hatálya nem azonos az EK-Szerződés kapcsolódó rendelkezéseinek hatályával.

67. A fent hivatkozott Grimme-ügyben hozott ítéletben a Bíróság kiemelte, hogy a megállapodás 1. cikkének b) pontja szerint a megállapodás célja a Szerződő Felek felségterületén a szolgáltatásnyújtás elősegítése, különösen a rövid időtartamú szolgáltatások nyújtásának liberalizálása [22]. A Bíróság azonban azt is hozzáfűzte, hogy a másik szerződő fél területén való szolgáltatásnyújtáshoz való jogot a megállapodás 5. cikkének bekezdése, valamint I. melléklete 17. cikkének a) pontja naptári évenként 90 tényleges munkanapban korlátozza. Az I. melléklet 19. cikke szerint ezen időtartam alatt a fogadó állam a szolgáltatást nyújtó e személyekre – a megállapodás I-III. melléklete rendelkezéseinek megfelelően – nem írhat elő kedvezőtlenebb feltételeket, mint a saját állampolgáraira vonatkozók [23].

68. A szolgáltatást igénybe vevő személyek esetében a megállapodás által biztosított jogok alapvetően a tartózkodás jogát jelentik. A megállapodás előírja, hogy a szolgáltatást igénybe vevő személynek nincs szüksége tartózkodási engedélyre a három hónapot meg nem haladó tartózkodáshoz. Három hónapot meghaladó időtartam esetén a szolgáltatást igénybe vevő személy számára a szolgáltatás időtartamával megegyező időtartamú tartózkodási engedélyt kell kiállítani. Emlékezzünk ezzel kapcsolatban arra, hogy a megállapodás 2. cikke nem minden állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést tilt, hanem csak „e megállapodás I., II. és III. melléklete

22 – Fent hivatkozott Grimme-ügyben hozott ítélet 40. pontja.
23 – Már idézett, 42. pont.

rendelkezéseinek alkalmazása során és azoknak megfelelően".

69. Az EK-Svájc megállapodásban nincs utalás arra, hogy a megállapodás céljai között szerepelne az adózás szempontjából egyenlő bánásmód biztosítása a vadászati haszonbérletekhez hasonló szolgáltatásokat terhelő adók tekintetében. Emlékeztetni kell arra is, hogy a hátrányosan megkülönböztető adózás teljes tilalma - a szolgáltatások kereskedelmét illetően - sem a Szolgáltatások Kereskedelméről szóló Általános Egyezményben (GATS) [24], sem az Unió alapító szerződéseiben nem található, az árukereskedelemmel ellentétben [25].

70. Mivel az EK-Svájc megállapodás nem tartalmaz kifejezett, a másik szerződő fél állampolgáraival szembeni, adózás szempontjából hátrányos megkülönböztetést tiltó rendelkezést, e tilalom csak akkor lenne elfogadható, ha a megállapodás egyéb rendelkezéseiben biztosított jogokra vonatkozó értelmezés ezt alátámasztaná. Az Unió keretében e tilalom az alapvető szabadságokat illető rendelkezésekből ered.

71. A megállapodás tilthatná a szolgáltatást igénybe vevő személyeket terhelő, a tartózkodási engedélyek megszerzéséhez kötődő adókat, illetve átalány jellegű kifizetéseket, amennyiben azok összege – objektív indok nélkül – meghaladná a hazai állampolgárokra hasonló igazolások megszerzéséhez előírt díjak összegét. Álláspontom szerint egy ilyen jellegű adó – a megállapodásban biztosított más jogokkal szoros összefüggésben – valóban közvetlenül veszélyeztetné a szolgáltatást igénybevevő személyek megállapodásban szabályozott jogait [26]. Az alapügyben érintett adó azonban teljesen más természetű.

72. Mellékesen azonban hozzáfűzném, hogy a törvény előtti egyenlőség eszményével kevéssé összeegyeztethetőnek tartom az Unió területén törvényesen tartózkodó harmadik országbeli természetes személyekkel szemben alkalmazott, és kizárólag az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést, ilyen, egyébként tökéletesen összehasonlítható esetekben. Megítélésem szerint alkotmányos alapelveinknek ki kellene zárnia az ilyen természetű hátrányos megkülönböztetést. A külföldi állampolgárságú, szolgáltatást igénybevevő személyeket sújtó közvetlen diszkrimináció érthető lenne egy bizonytalan gazdasági helyzetben lévő, külföldi pénzeszközök hiányában szenvedő országban, de nem az Unióban. Sajnálattal kell tehát megállapítanom, hogy a törvény előtti egyenlőség

24 – Lásd a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozatot (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.), mellyel a Tanács jóváhagyta a Kereskedelmi Világszervezetet (WTO-t) létrehozó egyezményt, valamint az annak 1–3. mellékletében szereplő megállapodásokat, melyek között szerepel a GATS. A GATS XIV. cikke a megállapodás által előírt általános kötelezettségek alkalmazási köréből kizár néhány adózási rendelkezést.

25 – Lásd a GATT III:2. cikkét, az EK 90. cikket és az EGT-megállapodás 14. cikkét.

26 – A Bíróság egy másik megállapodás keretébe tartozó hasonló esetben már állást foglalt a C-242/06. sz. Sahin-ügyben 2009. szeptember 17-én hozott ítéletében (EBHT 2009., I-8465. o., 75. pont), nevezetesen a fent hivatkozott (EGK-Törökország) társulási megállapodásra vonatkozóan, a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80 társulási tanácsi határozat 13. cikkében előírt „standstill" klauzula által meghatározott sajátos keretben.

eszménye az uniós jog jelenlegi állapotában nem valósul meg a harmadik országbeli állampolgárok vonatkozásában.

73. Az előadottak alapján: a megállapodásnak a szolgáltatást igénybe vevő személyekre vonatkozó rendelkezései nem tiltják a svájci állampolgárságú szolgáltatást igénybevevő személyek hátrányos megkülönböztetését a vadászati haszonbérleteket terhelő adók tekintetében, az alapügyhöz hasonló körülmények között.

VI – Végkövetkeztetések

74. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Verwaltungsgerichtshofnak a következőképpen válaszoljon:

„Az EK 43. cikk nem alkalmazható az alapügy körülményei között.

Az egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről a Svájci Államszövetség között a személyek szabad mozgásáról szóló, 1999. június 21-én Luxembourgban aláírt megállapodás rendelkezéseivel nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezések alkalmazása, amelyek eredményeképpen a vadászati jogot terhelő adó kiszabása során magasabb adókulcsot alkalmaznak a svájci állampolgárokkal szemben, mint az Európai Unió polgáraival szemben."